

неговият взор. Състоянието на гледане „зад“, „през“ или „отвъд“, с което се отличава оптическата постановка в „Сенки“, може да се разпознае като своеобразен архетип, получил различни разработки в останалите четири стихотворения. В „Сенки“ обектът на погледа е „зад бялата завеса“. Във „Видения“ до него се прониква „през ледена кора“. В „Сфинкс“ Азът, метонимично отъждествен със своето сърце, парадоксално вижда именно онова, което не вижда:

Сърце ми ги не вижда: вижда и мълчи.

Сърцето вижда, не виждайки. Тук преодоляната от погледа преграда е преградата на самата слепота, на самата неспособност или невъзможност за виждане. Но тук и Азът е на свой ред гледан: „сфинкс един ме гледа...“ Погледът на сфинкса е „поглед без лъчи“, което неустойимо го превръща в отрицателен, преобърнат двойник на един друг поглед в Яворовата лирика – този на две хубави очи, в които има „музика, лъчи“.

Мъглата, както е зададено още от заглавието „В часа на синята мъгла“, е един от образите на зрителното препятствие в това стихотворение, но не е единственият. Завесата, позната от „Сенки“, се явява и тук, но нейното спускане предстои. За разлика от бялата завеса, която е не само преграда пред гледащия Аз, но и възможност той да вижда „откроените“ върху нея като върху екран две сенки, тази, чието падане Азът от другото стихотворение очаква, ще сложи за него край на виждането. Зрителните образи ще изчезнат. Животът сън на лирическият Аз ще потъне в мрак.

*Но на прозореца завесата пред мен
да падне чакам аз.*

[...]

А без видение ще бъде моя сън.

И в „Призраци“ има изпитание за взора на гледащия, но тук то се корени във времето. Виденията са „далеч“, но не в пространствен, а именно във времеви смисъл, защото идват както от „миналите дни“, така и от „бъдещето недогледно“.

Изключителната напрегнатост на зрителното усилие в разглежданияте стихотворения се обуславя не само от това, че погледът трябва да преодолее някаква пречка, независимо дали тя се явява във вид на полупрозрачна преграда или като голяма отдалеченост на зрително възприеманата реалност. Напрежението се дължи и на неплътната, неустойчива „материя“ на самите образи, които окоето на гледащия се мъчи да улови.